

marketmonitor

Barre tijden!
Hoe gaat u ermee om?

Februari 2009

De nabije toekomst voor sleutelmarkten en industriën

Atradius brengt u maandelijks een snapshot over een aantal markten en sleutelsectoren. Onze kredietanalisten hebben een specifieke kijk op de wereldeconomie en de sectoren die de wereld doen draaien. We hopen dat u in deze samenvattingen een bruikbare extra ontdekt aan uw kredietverzekering.

Nog belangrijker, onze kredietanalisten gebruiken hun expertise en ervaring om naar de toekomst te kijken. In elke editie van Atradius Market Monitor treft u also onze visie voor een aantal sleutelmarkten.

In dit nummer...

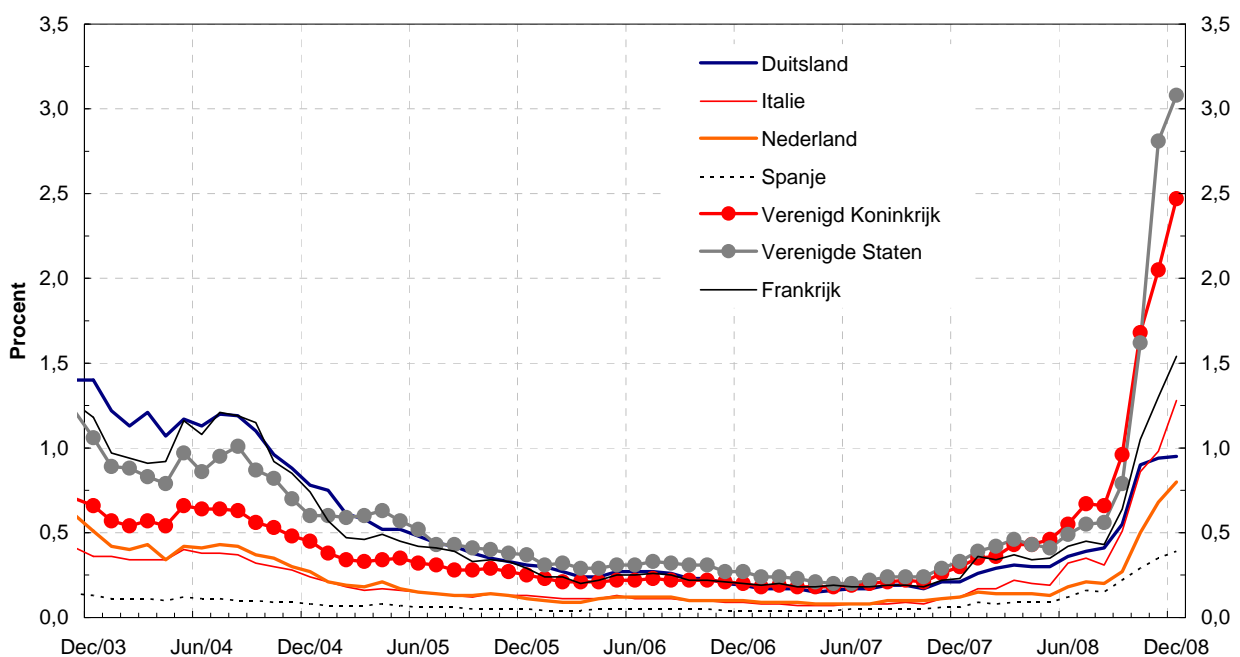
...bespreken we de volgende markten:

- Nederland – met een schijnwerper op de bouw- en transportsector
- Spanje – met een schijnwerper op de bouw- en automotivesector
- De Verenigde Staten van Amerika
- België
- Oostenrijk
- Ierland
- Polen
- Indonesië

Verwachte wanbetalingsfrequentie in West Europa en de VSA

Eén van de belangrijkste factoren die ondernemers dienen te kennen is de trend van insolventies op hun markten.

De EDF grafiek die u in elke uitgave van Market Monitor zal vinden is gebaseerd op beursgenoteerde ondernemingen uit de desbetreffende markten en op de kansen op wanbetaling in de diverse sectoren in het volgende jaar. In deze context, wordt wanbetaling gedefinieerd als het niet nakomen van een geplande betaling, of het in gang zetten van een faillissementsprocedure. De kans op wanbetalingen wordt berekend op basis van drie parameters: de marktwaarde van de middelen van de onderneming, haar volatiliteit en haar huidige kapitaalstructuur. Als leidraad, de kans dat één onderneming op honderd slecht zal betalen wordt weergegeven als 1%.

Bron: Atradius Economic Research en KVM Credit Monitor

Het verslechterende wereldwijde economische klimaat vertaalt zich in een toename van het aantal faillissementen. Zoals bevestigd door de indicators voor de VWF, wordt voorspeld dat het aantal bedrijfsfaillissementen in 2009 sterk zal stijgen in alle grote economieën. De hogere verwachte wanbetalingsfrequentie is sinds medio 2007 merkbaar (zie grafiek hierboven). In december 2008 steeg het mediaanniveau van de VWF van alle grote westerse economieën opnieuw ten opzichte van november, waarbij scherpe stijgingen werden genoteerd voor Frankrijk, Italië, het VK en de VS. Deze ontwikkeling wijst op een versnelde toename van het wanbetalingsrisico voor desbetreffende landen.

Op de volgende pagina's bespreken we de impact van wanbetalingsrisico op bepaalde sleutelmarkten

Het huidige ondernemingsklimaat

Met zijn open economie wordt Nederland zwaar getroffen door de wereldwijde economische teruggang – de export is goed voor 32% van het totale Nederlandse bbp. Volgens het Centraal Planbureau is het meestal zo dat een terugval van de wereldeconomie met 1% leidt tot een daling van de Nederlandse economische groei met 0,3%.

Voor 2009 wordt voorspeld dat de Nederlandse economie met 2% zal krimpen. In november 2008 daalde de export van goederen met 5% jaar op jaar. Dit was de grootste daling sinds 7 jaar. De productie is teruggevallen tot het laagste peil in 25 jaar, met een bezettingsgraad van bijna 77%, vergeleken met de norm van ongeveer 85%. Het zal niet als een verrassing komen dat zowel het consumenten- als het producentenvertrouwen op een historisch dieptepunt staan. De particuliere consumptie zal waarschijnlijk echter stabiel blijven in 2009, aangezien de netto-inkomens stijgen als gevolg van fiscale aanpassingen en lagere energiekosten. De werkloosheid zal toenemen, maar de grootste impact wordt pas verwacht in 2010 omdat bestaande vacatures op korte termijn zullen worden geabsorbeerd of verschuiven van de private naar de publieke sector (bijvoorbeeld gezondheidszorg en onderwijs).

Projectontwikkelaars die op zoek zijn naar financieringen voor projecten en bedrijven die extra werkkapitaal nodig hebben, worden geconfronteerd met een banksector die almaar strengere voorwaarden stelt alvorens een lening of krediet toe te staan – ondanks de door de overheid ondersteunde waarborgregeling.

De vooruitzichten voor Nederland

De kredietschaarste heeft bedrijven genoodzaakt zich te concentreren op het verminderen van de behoefte aan werkkapitaal door hun voorraden te beperken, meer liquide middelen aan te houden en tegelijk langere betalingstermen te bedingen bij hun leveranciers. Bedrijven die niet in deze opzet slagen, zullen op korte termijn worden geconfronteerd met een liquiditeitstekort en lopen op langere termijn het risico failliet te gaan.

Verwacht wordt dat het aantal faillissementen in 2009 sterk zal stijgen. Sinds oktober 2008 meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek een forse stijging van het aantal faillissementen: Alleen al in november steeg het aantal faillissementen van naamloze vennootschappen met 38% jaar op jaar. Deze situatie en vooruitzichten komen tot uiting in de verwachte wanbetalingsfrequentie (VWF). Van januari tot december 2008 steeg de VWF voor Nederland met 665 basispunten.

Bouwsector

Hoe heeft de wereldwijde economische teruggang zijn weerslag gehad op de bouwsector?

De bouwsector genereert 4% van het bbp en heeft het de laatste 3 jaar goed gedaan, ondanks het effect van enorme prijsstijgingen voor grondstoffen. Hoewel de prijzen in 2008 daalden, compenseerden ze niet de daling van de vraag als gevolg van de kredietcrisis. De vraag naar nieuwe huizen is sinds de zomer van 2008 effectief ingestort, wat een negatieve impact had op zowel ontwikkelaars als fabrikanten.

Wat is de huidige trend op het vlak van laattijdige betaling, betalingsverzuim en faillissementen, en waarom?

In de eerste helft van 2008 waren er tekenen dat het aantal wanbetalingsproblemen in de bouwsector afnam. Maar daarna keerde het tij, wat ertoe leidde dat het aantal faillissementen in november met 70% steeg in vergelijking met November 2007. Er wordt een verdere stijging voorspeld – een voorspelling die wordt ondersteund door het huidige aantal gevallen van wanbetaling. De bouwsector heeft te kampen met een liquiditeitstekort als gevolg van de dalende vraag en het feit dat de banken niet bereid zijn het vereiste extra werkkapitaal te financieren, wat zijn weerslag heeft op zowel leveranciers als onderaannemers.

Waarop moeten bedrijven die producten verkopen in de bouwsector in het bijzonder letten?

Vergewis u ervan dat het bouwbedrijf voor rekening van derden bouwt en niet voor eigen rekening, aangezien het laatste scenario over het algemeen een verhoogd financieringsrisico inhoudt. En wijk uiteraard niet af van de contractuele betalingsvoorwaarden; sta geen betalingsuitstel toe en ga niet akkoord met nieuwe leveringen als eerdere leveringen nog niet betaald zijn.

Wat zijn volgens Atradius de kortetermijnvooruitzichten (6 maanden) voor de bouwsector?

In 2009, wanneer de bouwbedrijven de lopende en overeengekomen projecten hebben voltooid, zullen de overcapaciteit en het gebrek aan nieuwe bestellingen in de sector duidelijk worden. De zomer zal het cruciale moment zijn: als de economische situatie tegen dan niet verbeterd is en de overheid geen steunmaatregelen heeft aangekondigd, verwachten we een aanzienlijke stijging van het aantal faillissementen in de tweede helft van het jaar.

Transportsector

Hoe heeft de wereldwijde economische teruggang zijn weerslag gehad op de transportsector?

De transportsector levert een belangrijke bijdrage aan de Nederlandse economie, zowel het transport binnen de landsgrenzen als het transport naar gevestigde exportmarkten zoals Duitsland en andere Europese buurlanden. Tijdens de eerste helft van 2008 werd de sector getroffen door de enorme stijging van de brandstofprijzen. Alle contracten waarin geen brandstofprijsclausule was opgenomen, waren gedoemd om verlieslatend te zijn. Sinds de zomer van 2008 zijn de brandstofprijzen gedaald. Dit ging echter gepaard met een aanhoudend sterke daling van de vraag, wat geleid heeft tot een sombere kortetermijnprognose.

Wat is de huidige trend op het vlak van laattijdige betaling, betalingsverzuim en faillissementen, en waarom?

De hierboven beschreven ontwikkelingen hebben geleid tot een scherpe stijging van het aantal faillissementen. Uit de recentste cijfers voor november 2008 blijkt een toename van het aantal faillissementen met 100% j-o-j.

Waarop moeten bedrijven die producten verkopen in de transportsector in het bijzonder letten?

Spreek korte betalingstermijnen af en zorg ervoor dat deze worden nagekomen. Sta geen betalingsuitstel toe en ga niet akkoord met nieuwe leveringen als bestaande facturen nog niet betaald zijn.

Wat zijn volgens Atradius de kortetermijnvooruitzichten (6 maanden) voor de transportsector?

Onze verwachting is dat de internationaal actieve transportgroepen zullen overleven als hun financiering gezond was voordat de crisis begon. Middelgrote bedrijven zullen de daling van de inkomsten waarschijnlijk kunnen opvangen, tenzij ze actief zijn in sectoren die het zwaarst getroffen zijn, zoals de autosector, de elektronicasector, de papiersector en de sector verpakkingsmateriaal. Kleine bedrijven zullen naar verwachting failliet gaan, tenzij ze geen behoefte hebben aan extra kapitaal of actief zijn in de landbouw- en voedingsdistributiesector. Een verdere stijging van het aantal faillissementen is zeer waarschijnlijk.

Het huidige ondernemingsklimaat

De Spaanse economie verslechterde in 2008 veel sneller dan die van veel Europese buurlanden. Na een groei van 3,8% in 2007 steeg het Spaanse bbp in 2008 met slechts 1,1%. In het derde en vierde kwartaal van 2008 kromp het bbp met respectievelijk 0,2% en 1,1%. Dit was de snelste daling van het bbp sinds 1960.

De wereldwijde kredietschaarste heeft de woning- en bouwsector bijzonder hard getroffen. De woningbouwsector, een van de belangrijkste pijlers van de economie, ondervond negatieve gevolgen van de hoge rentevoeten, de aanhoudend hoge vastgoedprijzen en de grote huizenvoorraad.

Vanaf het einde van het derde kwartaal van 2008 sloeg de crisis snel over op andere sectoren. Tussen januari en november 2008 daalde de totale omzet van de sector met 2,1% en liepen de orders met 1,2% terug, maar in november 2008 bedroeg die omzetzaling maar liefst 20% en kelderden de orders met 30%. De achteruitgang heeft zich in bijna alle sectoren gemanifesteerd. Tot nu toe zijn echter de bouwgerelateerde sectoren, de autosector en de sector duurzame consumptiegoederen het zwaarst getroffen. De detailhandelssector kromp in 2008 met 5,6%.

Ten opzichte van 2007 steeg het aantal wanbetalingen in 2008 met 170%. In dezelfde periode was er bijna een verdrievoudiging van het aantal bedrijven dat het faillissement aanvroeg: van 1.039 tot 2.963 (voorlopige cijfers).

De vooruitzichten voor Spanje

2009 zal het ergste recessiejaar worden voor Spanje. De huidige verwachting is dat het bbp met 1,6% tot 2% zal krimpen en dat het aantal wanbetalingen en faillissementen verder zal toenemen. Deze toename zal op zijn beurt leiden tot vertragingen in de insolventieprocedures, wat de kansen op een herstel in gevaar brengt.

Bijna geen enkele sector zal ongedeerd aan dit crisisjaar ontsnappen. Wij verwachten dat de bouwgerelateerde sectoren, de autosector en de kapitaalgoederensector tot de zwaarst getroffen sectoren zullen behoren, en dat laatstgenoemde sector zal lijden onder een verwachte daling van de investeringen met 9,3% in 2009. Wij verwachten ook een verdere achteruitgang van de detailhandelssector op basis van de verwachte daling van de consumentenbestedingen als gevolg van de fors stijgende werkloosheid.

Bouwsector

Hoe heeft de wereldwijde economische teruggang zijn weerslag gehad op de sector?

In 2008 daalde de woningbouwvraag fors als gevolg van de hoge rentevoeten, de stijgende werkloosheid en de onzekerheid over toekomstige prijsontwikkelingen. Tegelijkertijd bleven de vastgoedprijzen in 2008 hoog. Nieuwe openbare werken vielen ook terug met 20%. Gezien de hoge schuldenlast van vele bedrijven in de sector, de slechte vooruitzichten voor de sector en de vrees voor een waardevermindering van activa hebben de banken de bedragen van kredieten aan zowel bedrijven als particulieren beperkt en hebben ze er strengere voorwaarden aan verbonden.

Wat is de huidige trend op het vlak van laattijdige betaling, betalingsverzuim en faillissementen, en waarom?

De crisis in de bouw heeft geleid tot een zeer sterke toename van het aantal wanbetalingen en faillissementen. Het aantal insolventieprocedures steeg in 2008 met meer dan 300%. 36% van al die gevallen hield verband met de bouwsector. Ook grote beursgenoteerde ondernemingen werden getroffen.

Waarop moeten bedrijven die producten verkopen in de bouwsector in het bijzonder letten?

Deze bedrijven moeten vooral aandacht besteden aan de mate van diversificatie van hun afnemers en aan het marktsegment waarin die afnemers actief zijn. Bedrijven die voornamelijk actief zijn in de sector openbare werken zijn volgens ons minder kwetsbaar, omdat ze zullen profiteren van de maatregelen die de overheid in 2009 zal nemen en omdat ze gewoonlijk ook minder getroffen worden door waardeverminderingen van activa.

Veel bedrijven in de sector hebben een hoge schuldenlast en hebben ook activa die momenteel onderhevig zijn aan waardevermindering. Dit zijn factoren die samen met de huidige marktsituatie en vooruitzichten bedrijven afschrikken om een banklening aan te gaan. Uiteraard moeten leveranciers alert zijn voor een oplopende betalingsachterstand.

Wat zijn volgens Atradius de kortetermijnvooruitzichten (6 maanden) voor de bouwsector?

De vooruitzichten voor de hele sector zijn nog steeds negatief, vooral voor de subsector van de woningbouw. Er is nog altijd een grote huizenvoorraad, terwijl de vraag zeer klein blijft. Wij verwachten een verdere stijging van het aantal faillissementen in 2009.

Automotive

Hoe heeft de wereldwijde economische teruggang zijn weerslag gehad op de sector?

De Spaanse auto-industrie is erg afhankelijk van de export. De export is immers goed voor 80% van de omzet. Bijgevolg is deze industrie sinds medio 2008 zwaar getroffen door de wereldwijde crisis. In 2008 daalde de productie van auto's in Spanje met 12%, terwijl de verkoop van auto's daalde met 28%. De forse daling van de autoverkoop versnelde in januari 2009, met een daling van 41% ten opzichte van vorig jaar. De afgelopen maanden hebben veel autofabrieken en autoleveranciers herstructureringsmaatregelen geïmplementeerd.

Wat is de huidige trend op het vlak van laattijdige betaling, betalingsverzuim en faillissementen, en waarom?

De huidige situatie legt een zware druk op de sector van de toeleveranciers voor de auto-industrie, waar we het aantal wanbetalingen de afgelopen maanden hebben zien toenemen. In 2008 lag het aantal faillissementen 79% hoger dan in 2007.

Waarop moeten bedrijven die producten verkopen in de autosector in het bijzonder letten?

De autosector kent een snelle en zware terugval, wat betekent dat de financiële situatie van bedrijven in deze sector zeer snel kan verslechteren. Daarom moeten leveranciers eventuele veranderingen in het betalingsgedrag van hun klanten goed in de gaten houden.

Wat zijn volgens Atradius de kortetermijnvooruitzichten (6 maanden) voor de autosector?

De Spaanse auto-industrie verwacht een historisch slecht jaar. De autoproductie zal waarschijnlijk met 21% krimpen tot het laagste niveau sinds 1989. Wij verwachten dan ook een sterke toename van het aantal wanbetalingen en faillissementen.

Het huidige ondernemingsklimaat

De Amerikaanse economie is in een gevaarlijke overgangperiode beland. Zowel het financiële systeem als de consumenten moeten nog bekomen van de naschokken van de val van Lehman Brothers en de financiële reddingsoperaties voor grote financiële spelers afgelopen zomer. Terwijl de federale overheid geld in de kredietmarkten blijft pompen, zich beraadt over nog maar eens een redding van het banksysteem en beraadslaagt over stimuleringsmaatregelen voor de Amerikaanse economie, staat het knipperlicht voor de meeste grote economische maatstaven op rood.

De reële bbb-groei daalde in het vierde kwartaal van 2008 met 3,8%, na een daling van 0,3% in het derde kwartaal. De consumentenvraag, waarop meer dan twee derde van de Amerikaanse economie drijft, en de investeringen van het bedrijfsleven zijn beide ingestort. Niet verwonderlijk als men kijkt naar de werkloosheidsstatistieken van eind januari 2009. Het is van 1945 geleden dat er in een periode van drie maanden zo veel banen verloren gingen. De bedrijven snoeien inderdaad genadeloos in de kosten. In de meeste grote steden dalen de woningprijzen sinds juli 2006: de vorige keer dat dit gebeurde, was tijdens de Grote Depressie. En om de litanie van slecht nieuws af te ronden: de Amerikaanse banken blijven de voorwaarden voor het verlenen van krediet aan bedrijven en consumenten verder verstrengen.

De vooruitzichten voor de VS

De impact op het bedrijfsleven komt tot uiting in de versnelling van het tempo waarmee bedrijven in betalingsproblemen komen en failliet gaan. In januari lagen de faillissementen bij "junk bonds" vijf keer hoger dan aan het eind van 2007, en de verwachting is dat ze in 2009 sterk zullen stijgen. Deze trend wordt bevestigd door de forse stijging van de verwachte wanbetalingsfrequentie (zie grafiek hierboven). Bijzonder kwetsbaar zijn bedrijven in sterk cyclische sectoren (zoals de chemische sector), bedrijven die lijden onder scherpe dalingen van de vraag (zoals de auto- en detailhandelssector) en bedrijven met een hoge schuldenlast, wat de toenemende kredietschaarste weerspiegelt.

Ondanks drastische maatregelen van de overheid om het banksysteem te herstellen en de economie te stimuleren, is het steeds waarschijnlijker dat de weg naar herstel tot ver in 2010 zal reiken. Nu de kredietmarkten vrijwel bevroren zijn en de verhouding tussen de particuliere schuld en het bbb 300% bereikte in 2008, is een substantiële schuldafbouw vereist. We zien al dat consumenten meer sparen, wat goed nieuws is voor de toekomst maar slecht nieuws voor de detailhandel die het al zo moeilijk heeft. Helaas lijkt de bodem van de woningmarkt nog niet in zicht, nu het aantal onverkochte eenheden in de meeste markten aanzienlijk is. Gelet op de stijgende werkloosheid kan men zich moeilijk voorstellen dat de markt zich op korte termijn zal herstellen.

Het huidige ondernemingsklimaat

Het Belgische ondernemingsklimaat verslechterde in de tweede helft van 2008, en de eerste indicatoren voor 2009 wijzen helaas op een voortzetting van deze negatieve trend. België zal technisch gezien in het eerste kwartaal van 2009 in een recessie belanden, en voor dit jaar wordt een negatieve groei van -1,9% verwacht.

De exportsector, die een belangrijke bijdrage levert aan het bbp, is zwaar getroffen. De kredietcrisis heeft het banksysteem onder druk gezet. Dit heeft een direct effect gehad op de toekenning of vernieuwing van kredieten voor zowel bedrijven als particulieren, wat op zijn beurt een negatieve weerslag heeft gehad op de investeringen. De bedrijfsinvesteringen vertoonden een positieve ontwikkeling in 2008 (+6,8%), maar voor 2009 wordt een terugloop verwacht (-4%).

De dramatische verslechtering heeft een onmiddellijk effect gehad op het betalingsgedrag van ondernemingen. In het tweede kwartaal van 2008 werd 68,36% van de door Belgische bedrijven verzonden facturen op tijd betaald, maar in het derde kwartaal liep dit percentage met maar liefst 4 procentpunten terug tot 64,13%. 9% van deze facturen werd meer dan 90 dagen na de vervaldag betaald: een stijging van ongeveer 16% ten opzichte van het voorgaande kwartaal. De eerste indicaties voor 2009 bevestigen de voortzetting van deze trend.

In 2008 bereikte het aantal faillissementen een historisch record: 8.512 bedrijven gingen over de kop, een stijging van 10,8% ten opzichte van 2007. Een dramatische verslechtering in de tweede helft van het jaar leidde maand na maand tot historische records, waarbij de horeca, de bouwsector, de sector duurzame consumptiegoederen, de transportsector, de detailhandelssector en de textielsector de zwaarste klappen kregen. De bouw- en autosector hebben te lijden onder een daling van de investeringen, terwijl de dienstensector, de sector duurzame consumptiegoederen, de detailhandelssector en de textielsector werden geconfronteerd met een duidelijke daling van de binnenlandse consumptie.

Vooruitzichten voor België

De afnemende bbp-groei en de moeilijker toegang tot krediet hebben geleid tot een terugval van de investeringen, een daling van de consumptie en druk op de export. De hoofdindicatoren zijn negatief, en we verwachten dus geen herstel op korte termijn. Verwacht wordt dat het aantal faillissementen in 2009 met meer dan 10% zal stijgen. Deze verontrustende ontwikkeling wordt al gesignaleerd door de cijfers van januari: 781 faillissementen, of een stijging van 14,52% ten opzichte van januari 2008. De bouw-, metaal-, auto-, transport- en detailhandelssector zullen het moeilijk blijven hebben.

Het huidige ondernemingsklimaat

De wereldwijde economische recessie heeft hoe langer hoe meer gevolgen voor Oostenrijk. In het vierde kwartaal van 2008 kromp de bbp-groei met 0,4% tov hetzelfde kwartaal in 2007, en in het eerste kwartaal van 2009 wordt een verdere daling van 0,5% verwacht. Algemeen wordt verwacht dat het bbp in 2009 met ten minste 1,3% zal krimpen. Aangezien de Oostenrijkse economie zeer afhankelijk is van de export, heeft de terugloop van bestellingen uit het buitenland al een negatieve uitwerking gehad op de Oostenrijkse exportgerichte sectoren.

Zoals andere economieën lijdt Oostenrijk onder de strengere kredietvoorwaarden, wat verergerd wordt door het feit dat veel Oostenrijkse banken actief zijn in de buurlanden in Midden- en Oost-Europa. Het gevolg is dat de verslechterende economische situatie en het groeiende aantal insolvente bedrijven en particulieren in deze regio, wat al tot stijgend kredietverzuim heeft geleid, het Oostenrijkse banksysteem extra belasten.

Het Oostenrijkse bedrijfslandschap wordt gekenmerkt door een meerderheid van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's). Deze zijn doorgaans kwetsbaarder dan grotere ondernemingen omdat ze over minder eigen vermogen beschikken en kleinere cashflows hebben. Anderzijds zijn Oostenrijkse kmo's minder dan grotere ondernemingen blootgesteld aan internationale handelsrisico's, zoals valutavolatiliteit of waardedaling van effecten.

De vooruitzichten voor Oostenrijk

In 2009 verwachten we een toename van het aantal bedrijfsfaillissementen met 8% tot 12%, hoofdzakelijk als gevolg van de hogere financieringskosten ter compensatie van de dalende winsten.

De meest getroffen sectoren zijn:

Textielsector: deze sector heeft het al lang moeilijk, met de concurrentie uit Azië, de hoge grondstofprijzen en de hoge lonen. De huidige crisis zal de situatie alleen maar verergeren.

Bouwsector: deze sector staat al vele jaren bovenaan in de faillissementsstatistieken. De orders, die in 2008 al afgenomen waren, zullen in 2009 drastisch teruglopen.

Transportsector: de dalende vraag heeft ertoe geleid dat de prijzen en marges meer onder druk zijn komen te staan. Vooral bedrijven die basisdiensten leveren worden hiermee geconfronteerd, omdat de concurrentie in dit segment prijsgedreven is. Bedrijven in deze sector kampen al met het feit dat de arbeidskosten van hun Oost-Europese concurrenten lager liggen, en we verwachten dan ook dat het aantal faillissementen in de nabije toekomst verder zal stijgen.

Autosector: autoleveranciers zijn sterk afhankelijk van ontwikkelingen in het buitenland – met name in Duitsland, waar de autosector zwaar getroffen is door de crisis. De productie is teruggeschoefd en bedrijven hebben werktijdverkorting ingevoerd. De geringe vraag en de annulering van bestellingen hebben druk gelegd op de financiën, en banken en investeerders zijn almaar minder geneigd om liquiditeitstekorten te financieren. Ondanks de steunmaatregelen die door de overheid zijn geïmplementeerd, zal het aantal faillissementen de komende maanden sterk toenemen.

Het huidige ondernemingsklimaat

De Ierse economie belandde in 2008 voor het eerst in 25 jaar in een recessie. Tijdens de periode van 5 tot 7 jaar voorafgaand aan 2008 werd de binnenlandse economie van Ierland zwaar afhankelijk van de bouw – met name de woningbouw – om zichzelf staande te houden. De terugval van de woningbouw van 77.000 eenheden in 2007 tot 51.000 eenheden in 2008 zal zich voortzetten in 2009. Verwacht wordt dat het aantal voltooide eenheden in 2009 zal dalen tot 25.000. Deze terugval van de woningbouwactiviteit zal de groei van het bbp in 2009 met 3% reduceren.

We hebben in de bouwsector grote spelers gezien die wanbetalers zijn geworden, en de schuld die veel van de allergrootste bouwmaatschappijen hebben gemaakt bij de “Land Banks” baart grote zorgen. Nu de bouw is vertraagd, worden deze bedrijven geconfronteerd met een almaar oplopende rente, terwijl hun omzet onder de prognoses blijft. We verwachten dat veel meer van deze ondernemingen in 2009 in moeilijkheden zullen komen. Een ander probleem voor de ontwikkelaars is dat de Ierse banken onder druk komen te staan van beleggers en toezichthouders om oninbare vorderingen en bijzondere waardeverminderingen van leningen nauwkeurig te voorspellen, wat tot meer wanbetaling zal leiden.

De productiesector had zwaar te lijden in de eerste weken van 2009. Idem voor de autosector, waar de inschrijving van nieuwe wagens 66% lager lag in de eerste 20 dagen van 2009. De verkoop werd negatief beïnvloed door de beperkte beschikbaarheid van krediet en door de angst van de consument om geld uit te geven nu we aan het begin van een jaar van onzekerheid staan.

In 2008 steeg het aantal faillissementen tot 730, wat 103% meer was dan in 2007. Alleen al in januari 2009 werden 73 faillissementen bekendgemaakt (bedrijven die onder toezicht van een curator of toezichthouder werden geplaatst niet meegerekend).

Vooruitzichten voor Ierland

Verwacht wordt dat het bbp in 2009 met 4% zal krimpen. Onze prognose is dat de moeilijkheden in de bouw zullen aanhouden in het eerste kwartaal van 2009. De problemen in de bouwsector zullen overslaan op de staal- en metaalsector, die het moeilijk zal hebben naarmate de grondstofprijzen dalen. Daarbij bestaat het gevaar dat bedrijven met te grote voorraden van verkeerd geprijsde producten blijven zitten. Hoewel het nog te vroeg is om jaarprognoses te maken, kunnen we veilig veronderstellen dat het aantal faillissementen met ten minste 50% zal stijgen.

Het huidige ondernemingsklimaat

Na een bbp-groei van 4,8% in 2008, variëren de prognoses voor 2009 nu van een nulgroei tot 1,7%. De afgelopen jaren werd de Poolse groei gedreven door zowel de binnenlandse consumptie als de export. De export is echter snel beginnen te dalen als gevolg van de teruglopende vraag vanuit de EU-landen, die voor Polen de belangrijkste exportbestemming zijn. De binnenlandse consumptie blijft vooralsnog sterk, maar de eerste tekenen van een vertraging zijn zichtbaar.

Bijgevolg ondervinden sterk op de export gerichte bedrijven in de autosector, machinesector, chemische sector, bouwmaterialensector en meubelsector de grootste problemen. Ook de metaal- en staalsector kan dit jaar onder extreme druk komen te staan als gevolg van de dalende vraag, de grote voorraden uit het tweede en derde kwartaal van 2008 en grote prijsdalingen (met 30%).

We zien dat banken de kredietvoorwaarden aanscherpen, met name internationale banken die zelf in problemen verkeren. Dit heeft tot gevolg dat het voor Poolse bedrijven uiterst moeilijk is om nieuwe financieringen te krijgen. Veel van die bedrijven worden nu geconfronteerd met een kredietschaarste en/of strengere kredietvoorwaarden. Daarnaast hebben veel bedrijven schulden in vreemde valuta's en staan ze bloot aan grotere kredietrisico's als gevolg van de sterke depreciatie van de zloty, wat hun schuldenlast vergroot.

De vooruitzichten voor Polen

In 2008 daalde het aantal bedrijfsfaillissementen zowaar met 8% tot 411, maar dit jaar zullen we een stijging zien zoals weerspiegeld in de verwachte wanbetalingsfrequentie (VWF). Van januari tot december 2008 steeg de VWF voor Polen met maar liefst 188 basispunten. In januari 2009 alleen al vroegen vier op de Beurs van Warschau genoteerde bedrijven hun schuldeisers om een buitengerechtelijk akkoord. Sinds begin 2009 verschijnen er alarmerende berichten over sterk oplopende betalingsachterstanden.

Bedrijven die niet snel reageren op de veranderende omgeving door hun vaste kosten te verlagen, andere exportbestemmingen te zoeken, hun voorraden te beperken en hun schulden af te bouwen of te herstructureren, zullen volgens ons worden geconfronteerd met liquiditeitsproblemen.

Maar er zijn ook enkele kansen in het huidige klimaat: de EU heeft grote fondsen opzijgezet voor verbeteringen in de infrastructuur, wat goede vooruitzichten biedt voor de bouwsector. Daarnaast blijft Polen een concurrerende en aantrekkelijke bestemming, met lage arbeidskosten, voor West-Europese bedrijven die willen uitbesteden.

Het huidige ondernemingsklimaat

Verwacht wordt dat Indonesië, waar de particuliere consumptie en investeringen blijven toenemen – zij het meer bescheiden dan in de afgelopen jaren – in 2009 tot de best presterende economieën in Azië zal behoren. Wel is het zo dat Business Monitor International de groeiprognoze voor 2009 onlangs heeft bijgesteld van 5,0% naar 3,6%. Deze neerwaartse bijstelling weerspiegelt de verslechtering van de wereldwijde economische omstandigheden. Zo zijn er al tekenen dat de vraag van de belangrijkste exportmarkten afneemt.

Na een stijging van ongeveer 20% vorig jaar, begint de Indonesische export al te vertragen onder invloed van de dalende grondstofprijzen en de vertragende wereldwijde vraag. Met name de export van andere producten dan olie en gas naar twee van Indonesië's grootste handelspartners – de VS en Japan – viel aanmerkelijk terug. De aandelenmarkt in Jakarta stortte in oktober 2008 in en voor bedrijven is het nu moeilijk om nieuw kapitaal op te halen als gevolg van het gebrek aan liquiditeit in de markt.

De Centrale Bank van Indonesië heeft onlangs zijn officiële leenrente drastisch verlaagd van 8,75% tot 8,25% ter ondersteuning van zowel de binnenlandse economie als de exportsector nu de mondiale omstandigheden blijven verslechteren. De sectoren die het momenteel het hardst te verduren hebben, zijn de mijnbouwsector (als gevolg van de lagere grondstofprijzen), de staalsector en de sectoren die het zwaarst worden getroffen door de zwakkere export: textiel, productie en rubber.

De vooruitzichten voor Indonesië

Wij verwachten dat de export de komende maanden zwak blijft in lijn met onze sombere prognose voor de wereldeconomie. De Indonesische economie is weliswaar minder afhankelijk van de buitenlandse vraag dan vele andere economieën, maar het domino-effect van de wereldwijde economische vertraging zal onvermijdelijk haar tol eisen op het land. Daar komt bij dat corruptie, overmatige bureaucratie, slechte infrastructuur, protectionisme en potentiële veiligheidsrisico's de bedrijfsstabiliteit dreigen te ondermijnen. Ondernemingen die handel drijven met hun Indonesische partners moeten alert blijven voor signalen van wanbetaling: vertraagde betalingen, verwijzingsverzoeken en niet-acceptatie van goederen.

Atradius Copyright. Hoewel we al het noodzakelijke hebben gedaan om te verzekeren dat de informatie die in dit rapport verstrekt wordt verkregen werd van betrouwbare bronnen, kan Atradius niet verantwoordelijk gesteld worden voor fouten of vergetelheden, of voor de resultaten bekomen door gebruik van deze informatie. Alle informatie in dit document wordt gegeven "zoals ze is", zonder garantie op volledigheid, accuraatheid, tijdsgebondenheid. In geen geval zal Atradius, haar gerelateerde partners of corporaties, of de partners, agenten of werknemers hiervan verantwoordelijk kunnen gesteld worden voor elke genomen beslissing of actie die zij zouden nemen op basis van de in dit rapport verstrekte informatie noch voor om het even welke andere schade, zelfs wanneer vooraf geïnformeerd over de mogelijke negatieve gevolgen.